КОМПОЗИТОР И ДИРИГЕНТ МИЛОШ РАИЧКОВИЋ СА СВОГ БРУКЛИНСКОГ ВИДИКОВЦА ЕКСКЛУЗИВНО ЗА „НАЦИЈУ”

# На сарми у Новом Вавилону

„Ми тек сада заправо постајемо провинција. До сада смо били стварна култура, оригинална, без комплекса. Приметио сам у медијима, у школству и другде, прави се велики и свестан напор да се наметну малограђанске норме. Чак и позорница у Гучи подсећа на Лас Вегас. Но, тај стид од самога себе можда и није сасвим нов. То је одувек присутно код нас, народа са истока Европе. И Руси имају такав комплекс, одавно. И црнци у Америци често имају стид и осећање мање вредности, које су им њихови сурови господари наметали годинама. Време је да се сви ослободимо таквог менталног ропства”

Пише: Маја Радонић

Управо заокружује пола века живота. Београд, Париз, Лос Анђелес, Хонолулу, Хирошима, Њујорк. Пут обележен високом креацијом, „кратка историја бескрајног стварања”. Милош Раичковић (син Стевана Раичковића, једног од највећих живих српских песника), саговорник „НАЦИЈЕ”, данас је предавач на City University of New York, реномирани композитор и диригент, стилски окренут „новом класицизму” какав је сам и

зачео, године 1978, у Београду. Његова дела – „јединствени постмодерни одговор и на минимализам и на мултикултурализам" (*Los Angeles Times*) – редовно се изводе широм Европе, САД и у Јапану.

**• Музика је универзални језик, нежно дејство на људски дух превазилази наше слутње . И Ви сте уз ваше образовање, стварање и педагошки рад прошли кроз најудаљеније тачке наше планете, али нигде није било тешко ћа у разумевању и прихватању оног га што стварате, чак сте на свој српско-византијс**
**ки темељ надограђивали и елементе азијске музике**
**,**
**европском човеку најтеже разумљиве. Како кроз стварање спајате оно што делује тешко спојиво и с лакоћом (јер тако делује) пролазите кроз епохе, стилове и различите традиције?**

Ако ми-сли-те да с ла-ко-ћом спа-јам раз-не сти-ло-ве, он-да ми је то вр-ло дра-го, јер ја не по-ку-ша-вам да ком-би-ну-јем раз-не ути-ца-је тек да бих пра-вио не-ку мул-ти-кул-тур-ну ком-би-на-ци-ју. Јед-но-став-но, сви смо ми под ра-зним ути-ца-ји-ма, не-пре-ста-но, ма-да то-га мо-жда ни-смо све-сни. У мом слу-ча-ју, на при-мер, не мо-гу баш да ка-жем да су мо-ји те-ме-љи срп-ско-ви-зан-тиј-ски. Од-но-сно, гре-шим: тих те-ме-ља ни-сам био све-стан ка-да сам као ти-нејџер по-чео да ком-по-ну-јем. Јер, ка-да бо-ље раз-ми-слим, ја сам слу-шао цр-кве-но по-ја-ње, а на-ро-чи-то код мо-је ба-ке у Не-го-ти-ну, у цр-кви, че-га се до-бро се-ћам. Та-ко-ђе, опет у Не-го-ти-ну, се-ћам се и ра-зних дру-гих му-зи-ка, вла-шке, ром-ске, срп-ске и ру-мун-ске, са ули-це, са свад-би, са ра-ди-ја... Да-кле, ма-да сам од-ра-стао у Бе-о-гра-ду, где ова-кву му-зи-ку ни-сам мо-гао да чу-јем у мо-јој не-по-сред-ној око-ли-ни, бо-ра-вак у Не-го-ти-ну је ипак учи-нио сво-је. У Сред-њој му-зич-кој шко-ли „Јо-сип Сла-вен-ски", где сам учио обоу, у кла-си проф. Љу-би-ше Пе-тру-шев-ског, и те-о-риј-ски од-сек, фо-кус је, на-рав-но, био на за-пад-ној кла-сич-ној му-зи-ци. Ту сам се до-ста бр-зо упо-знао са ра-зним сти-ло-ви-ма, и са-знао ви-ше о му-зи-ци XX ве-ка. Ка-да сам по-чео сту-ди-је на ФМУ, пи-сао сам вр-ло ди-со-нант-ну („нер-во-зну") му-зи-ку, ко-ја је под-се-ћа-ла на Сен-бер-га или Бу-ле-за. Убр-зо сам се оти-снуо у Па-риз, са 20 го-ди-на, без сти-пен-ди-је, да ипак та-мо, на из-во-ру, учим од ве-ли-ког ком-по-зи-то-ра Оли-ви-јеа Ме-си-ја-на. Та-мо се де-си-ло не-што што ни-сам оче-ки-вао: чуо сам му-зи-ку но-вих аме-рич-ких ком-по-зи-то-ра, Сти-ва Рај-ха и Фи-ли-па Гла-са, ко-ја се мо-же ка-рак-те-ри-са-ти као кон-со-нант-на (при-јат-ног зву-ка) и ре-пе-та-тив-на, да-кле, су-шта су-прот-ност европ-ској аван-гар-ди то-га вре-ме-на. То је и ути-ца-ло на ме-не да пот-пу-но про-ме-ним стил, у је-дан ме-ди-та-тив-ни, аскет-ски при-ступ зву-ку. Та-да сам у Бе-о-гра-ду уче-ство-вао у осни-ва-њу Ан-сам-бла за дру-гу но-ву му-зи-ку, при СКЦ-у. Ето, по-сле то-га, је-дан ма-ли ко-рак био је за ме-не спа-ја-ње овог ми-ни-ма-ли-стич-ког сти-ла са кла-сич-ном екс-пре-си-јом, и мој стил ко-ји на-зи-вам „Но-ви кла-си-ци-зам" је та-да на-стао, око 1978.

го-ди-не. Што се ти-че оста-лих ути-ца-ја, на при-мер азиј-ског, ка-ко ре-ко-сте, то је мо-жда због из-бо-ра не-ких ска-ла од пет но-та ко-је ко-ри-стим, ма-да сам си-гу-ран да је и мој бо-ра-вак у Ја-па-ну и на Ха-ва-ји-ма учи-нио сво-је.

ОДАКЛЕ ДОЛАЗИ МУЗИКА

**• Ре че но је да кроз му зи ку и ти ши ну, та два бли ска и да ле ка по ла, чо век до ла зи нај бли же Бо гу, ка сво јој нај ду бљој и нај у зви ше ни јој при ро ди. Шта је за Вас му зи ка, одa кле до ла зи, где Вас во ди?**

Да тач-но знам шта је за ме-не му-зи-ка, ве-ро-ват-но се њо-ме не бих ни ба-вио. Му-зи-ка је не-што што ми је ја-ко по-треб-но, а с дру-ге стра-не и не-што од че-га ни-ка-ко не мо-гу да по-бег-нем, чак и да то све-сно же-лим. Ода-кле до-ла-зи – ни-сам си-гу-ран, али, с вре-ме-на на вре-ме, она до-ђе. Не-ки пут ствар-но по-ма-жу и дру-ги љу-ди, из-во-ђа-чи или ин-сти-ту-ци-је, ако ми тра-же да не-што на-пи-шем за њих, та-ко да му-зи-ка до-ђе „по на-руџ-би”. Ов-де не ми-слим на но-вац, већ на ин-спи-ра-ци-ју да се пи-ше за из-ве-сну осо-бу, кон-церт, филм.

**• Жи ви те у Њу јор ку, том „Но вом Ва ви ло ну”, ка ко га мно ги зо ву, или „н ај у збу дљи ви јем гра ду на све ту**
”
**, ка ко га ви де дру ги**
**.**
**K**
**а кав је**
**B**

**аш по глед на тај град, ка ко из гле да жи ве ти и ства ра ти у том ме га ло
по ли су?**

Ево ка-ко из-гле-да жи-ве-ти у Њу-јор-ку: ја сам, на при-мер, од-ре-дио се-би са-мо 3 са-та за овај ин-тер-вју (ко-ји ра-ди-мо, за-што кри-ти, по-сред-ством ин-тер-не-та), јер вре-ме-на углав-ном не-мам. По-ред јур-ња-ве ту и та-мо, пре-да-вач-ког по-сла и ра-да на му-зи-ци, имам и дво-је де-це, Ада-ма (10) и Ану (7), и не па-да ми на па-мет да њи-ма ус-кра-тим вре-ме ко-је им је по-треб-но да про-ве-ду са мном, по-сле шко-ле или за вре-ме ви-кен-да. Ево још јед-ног жи-вот-ног по-да-тка, ко-ји ни-је ни ма-ло три-ви-ја-лан: да-нас сам ру-чао сар-ме, ко-је је мо-ја же-на Ми-ва-ко, ина-че Ја-пан-ка, на-пра-ви-ла. Ки-сео ку-пус и оста-ле спе-ци-ја-ли-те-те ку-пу-је-мо у Квин-су, у рад-њи ко-ју др-жи је-дан наш Ру-мун из Ба-на-та, Мун-цан. У њe-го-вој де-ли-ка-те-сној рад-њи сви про-дав-ци го-во-ре срп-ски, ру-мун-ски и ен-гле-ски, чак и је-дан Ју-жно-а-ме-ри-ка-нац (ко-ји је ту ве-ро-ват-но због то-га што го-во-ри још и шпан-ски). Ту до-ла-зе да ку-пу-ју све на-ци-је са Бал-ка-на, а и оста-ли. Пра-во брат-ство и је-дин-ство.

Што се ства-ра-ња у Њу-јор-ку ти-че, ком-по-но-ва-ње је исто као и би-ло где дру-где, у че-ти-ри зи-да, чак је у Њу-јор-ку и мно-го те-же ства-ра-ти, јер по-сто-је мно-ге ства-ри ко-је де-кон-цен-три-шу. Што се са-мог гра-да Њу-јор-ка ти-че, не бих же-лео да га де-фи-ни-шем, јер ов-де има ствар-но све-га и сва-ко-га, од на-ших Ро-ма у Бронк-су и на-ших рад-ни-ка у Квин-су, па пре-ко свих оста-лих на-ци-ја, све до рат-них зло-чи-на-ца као што је Бил Клин-тон (ко-ји има ов-де сво-ју глав-ну кан-це-ла-ри-ју), и пра-вих хе-ро-ја на-ше-га вре-ме-на, као што је Рем-зи Кларк... Ту је на-рав-но, и Ni-co-la Te-sla Cor-ner (ћо-шак Ше-сте аве-ни-је и 43. ули-це на Мен-хет-ну), ма-ла успо-ме-на на ве-ли-ког гра-ђа-ни-на Њу-јор-ка.

КАД СТА-НЕ ВРЕ-МЕ У ЊУ-ЈОР-КУ

**• Ка ква су Ва ша ис ку ства са 11. сеп тем бром: ка ко сте га до жи ве ли и да**

**ли се нешто промењило од тада у
тамошњим
људима?**

Мо-ја пр-ва по-ми-сао је би-ла: по-че-ло је! Не-што ве-ли-ко. Одав-де из Бру-кли-на, тај део Мен-хет-на је вр-ло бли-зу ме-ни, од-мах пре-ко ре-ке, и ле-по се ви-ди, та-ко да се не-де-ља-ма осе-ћао и ви-део за-га-ђен ва-здух ко-ји је ве-тар ов-де у Бру-клин на-но-сио. Мо-рао сам да узмем так-си тог пре-по-дне-ва, јер је ме-тро пре-стао да ра-ди, и та-да сам у так-си-ју, сат по-сле на-па-да, имао вр-ло сми-рен и ра-зу-ман раз-го-вор са так-си-стом, ко-ји је био, не мо-гу тач-но да од-ре-дим, не-где из та-ко-зва-ног тре-ћег све-та. Сло-жи-ли смо се да је то кад-тад би-ло су-ђе-но САД-у, да се вра-ти оно што САД го-ди-на-ма чи-не по це-лом све-ту. Ето, та-ко сам то до-жи-вео, без хи-сте-ри-је и пре-ви-ше емо-ци-ја (ко-је сам прет-ход-но већ по-тро-шио 1999. го-ди-не). За ме-не је упе-ча-тљив и пра-во от-кро-ве-ње био дан по-сле: 12. сеп-тем-бар. Тог да-на се ов-де углав-ном ни-је ра-ди-ло. Вре-ме као да је ста-ло. Без тр-ке, жур-бе, ам-би-ци-је... До-шле су не-ке ком-ши-је код ме-не, „Аме-ри-кан-ци”, по пр-ви пут су до-шли, се-ли смо, по-пи-ли не-што и при-ча-ли без жур-бе. Ни они ни-су би-ли хи-сте-рич-ни. (Као да и ни-је њи-хо-ва зе-мља.) Тај осе-ћај, да је вре-ме ста-ло у Њу-јор-ку, ни-ка-да не-ћу за-бо-ра-ви-ти.

**• Чо**век ко**ји се ба**ви умет**но**шћу, по**го**то**во му**зи**ком, има ту
при**ви**ле**ги**ју да кроз ства**ра**ње по**бе**ђу**је гра**ни**це, је**зич**ке и кул**тур**не
ба**ри**је**ре. Ме**ђу**тим, ми смо као на**род су**о**че**ни са те**шким
ис**ку**ше**њи**ма и на**ја**ва**ма но**вих гра**ни**ца у Ср**би**ји
.
K
а**ко то Ва**ма из**гле**да из аме**рич**ке пер**спек**ти**ве, шта је ствар**ни узрок
но**вих при**ти**са**ка на Ср**би**ју?**

Мо-рам да при-знам да по-след-њих пар го-ди-на не пра-тим де-таљ-но шта се код нас де-ша-ва. Не сви-ђа ми се ка-ко се ства-ри раз-ви-ја-ју, и ве-ро-ват-но, у не-кој са-мо-од-бра-ни, не же-лим да бу-дем ма-зо-хи-ста, од-но-сно, па-си-ван по-сма-трач са стра-не. На-дам се да се се-ћа-те на-шег ТВ ин-тер-вјуа ра-ђе-ног у ле-то 1999. го-ди-не, кад сам го-во-рио о ва-жно-сти да се са-чу-ва не-за-ви-сност, по сва-ку це-ну, и о опа-сно-сти од ко-ло-ни-за-ци-је зе-мље од стра-не САД и За-пад-не Евро-пе. На то не-мам мно-го шта да до-дам. На-дам се да ће на-шем на-ро-ду кад-тад до-ја-ди-ти да жи-ви у ко-ло-ни-ји, и да ће та-лас осло-бо-ђе-ња (мир-ним пу-тем, из-бо-ри-ма), ко-ји је већ за-хва-тио Ју-жну Аме-ри-ку, до-ћи и до нас.

Што се Ко-со-ва ти-че, сви ка-жу да је оно већ одав-но из-гу-бље-но. Не-ка. Ако је та-ко, са-да ви-ше не мо-же-мо да га још јед-ном из-гу-би-мо. Мо-же-мо са-мо да га до-би-је-мо. Ко-со-во за све, и за Ср-бе, и за Ал-бан-це, и за Ро-ме и све оста-ле. Да, тач-но је, ово ка-жем из мо-је удоб-не сто-ли-це пре-ко оке-а-на. Али, ка-да ме већ пи-та-те, то је мој од-го-вор. Ако сте ми-сли-ли на ре-фе-рен-дум у Цр-ној Го-ри, на-дам се да ће-мо оста-ти у јед-ној зе-мљи, од Па-но-ни-је до Ја-дра-на. У овом мо-мен-ту, ста-нов-ни-ци Цр-не Го-ре се гра-ни-че и са ЕУ (Ма-ђар-ском). Ако би се одво-ји-ли, гра-ни-чи-ли би се са Ср-би-јом. Са-мо-стал-ни си-гур-но не би би-ли.

Ми-слим да не тре-ба по-пу-сти-ти ни на је-дан при-ти-сак ви-ше, јер при-ти-сци-ма не-ће би-ти кра-ја. По-гле-дај-те Ру-си-ју, где има пре-ко 650.000 не-вла-ди-них ор-га-ни-за-ци-ја, од ко-јих ве-ћи-на при-ма но-вац са За-па-да. Зар ми-сли-те да је то слу-чај-но, и да ће се то са-мо од се-бе спон-та-но за-у-ста-ви-ти? Ми-слим да мно-ги у Ср-би-ји и Цр-ној Го-ри има-ју илу-зи-ју да ће јед-но-га да-на би-ти не-ка-кви парт-не-ри са САД и за-пад-но-е-вроп-ским си-ла-ма, и да ће та-да на-ша зе-мља и дру-штво про-фи-ти-ра-ти на ра-чун не-ких ма-ње ци-ви-ли-зо-ва-них и ма-ње бе-лих на-ци-ја. Уме-сто да не-гу-је-мо при-ја-тељ-ство са Ки-ном, Ин-ди-јом, Ру-си-јом, Ве-не-цу-е-лом, ми се огра-ни-ча-ва-мо са-мо на оне „при-ја-те-ље” ко-ји су нас бом-бар-до-ва-ли. То је сме-шно, и под-се-ћа ме на хр-ват-ски на-ци-о-на-ли-зам, ко-ји је за-љу-бљен у сво-је гер-ман-ске го-спо-да-ре а бе-сан на бра-ћу ко-ја су им нај-слич-ни-ја. Не тре-ба ући у та-кву мр-жњу са-мо-га се-бе, јер то је по-че-так про-це-са ко-ји во-ди са-мо-у-би-ству.

ЧЕКАМО САМООТКРИВАЊЕ СРБИЈЕ

**• У Србији је више него икада на свим пољима, па и у култури, завладао дух провинцијалног епигонства, некритичког преузимања страних узора, а речи „Запад”, „Европска Унија”, „прогрес”, „демократија”, добијају статус готово светих, недодирљивих
, неоспорених
појмова.
Где
су
, по Вашем мишљењу,
узроци те појаве?**

На-рав-но, ов-де се од-го-вор на-ста-вља на оно што сам ма-ло-час ре-као. Ми тек са-да по-ста-је-мо про-вин-ци-ја. До са-да смо би-ли ствар-на кул-ту-ра, ори-ги-нал-на, без ком-плек-са. При-ме-тио сам на ТВ и оста-лим ме-ди-ји-ма, у школ-ству, пра-ви се ве-ли-ки и све-стан на-пор да се на-мет-ну ма-ло-гра-ђан-ске нор-ме. Чак и по-зор-ни-ца у Дра-га-че-ву (ко-ју сам ви-део про-шлог ле-та на ТВ) под-се-ћа на Лас Ве-гас. Но, тај стид од са-мо-га се-бе, то мо-жда и ни-је са-свим но-во. То је од-у-век при-сут-но код нас, на-ро-да са ис-то-ка Евро-пе. И Ру-си има-ју та-кав ком-плекс, одав-но. И црн-ци у Аме-ри-ци че-сто има-ју стид и осе-ћа-ње ма-ње вред-но-сти, ко-је су им њи-хо-ви су-ро-ви го-спо-да-ри на-ме-та-ли го-ди-на-ма. Вре-ме је да се сви осло-бо-ди-мо та-квог мен-тал-ног роп-ства.

**• Како оцењујете музичку сцену у Србији, налазите ли неке вредне појаве на том пољу, неке светле тачке у мору баналне комерцијализације, лажног модерниз
ма и опште буке која допире са свих страна?**

Ми-слим да је му-зич-ка сце-на у Ср-би-ји ја-ко ин-те-ре-сант-на. Има ра-зно-ра-зне и вр-ло ори-ги-нал-не му-зи-ке, од тур-бо-фол-ка (ко-ји не пре-зи-рем *a pri-o-ri*, као мно-ги ин-те-лек-ту-ал-ци код нас, јер и ту има вир-ту-о-зне и ду-хо-ви-те му-зи-ке), пре-ко џе-за, кла-сич-не му-зи-ке и но-вих, ин-те-ре-сант-них умет-ни-ка ко-ји ком-би-ну-ју раз-не сти-ло-ве. Ов-де у Њу-јор-ку по-сто-ји ви-ше аме-рич-ких гру-па ко-ји сви-ра-ју на-шу блех му-зи-ку, а не-ки и ком-би-ну-ју тај стил са сло-бод-ним џе-зом, као на при-мер од-лич-на гру-па „Sla-vic Soul Par-ty”. На жа-лост, ја сам у СЦГ са-мо пре-ко ле-та, та-ко да не сти-жем да слу-шам кон-цер-те у то-ку се-зо-не. Ово-га про-ле-ћа има-ћу при-ли-ку да чу-јем до-ста но-вих ком-по-зи-ци-ја бе-о-град-ских ком-по-зи-то-ра ка-да пи-ја-нист-ки-ња На-да Ко-лун-џи-ја по-ђе на тур-не-ју по САД и Ка-на-ди.

**• Ка да из Евро пе по сма тра мо Аме ри ку, кроз ме ди је, фил мо ве, поп кул ту ру и из ве шта је о спољ ној по ли ти ци, сти че мо ути сак да код ве ћи не љу ди та мо вла да по је дно ста вље на, цр но-бе ла сли ка све та, по де ла на „до бре" и „ло ше" мом ке, али не мо же мо би ти си гур ни да смо у пра ву. Ко ли ко је број на и при сут на не за ви сна ин те лек ту ал на ели та у Аме ри ци, ка кви су ње ни ста во ви и до ме ти де ло ва ња**

**,**

**и**

**ко га би сте из дво ји ли?**

Не-дав-но сам про-чи-тао ге-ни-јал-ну књи-гу, ко-ју је на-пи-са-ла Аса-та Ша-кур. Она је аме-рич-ка црн-ки-ња, бив-ши члан „Цр-них пан-те-ра", ре-во-лу-ци-о-нар-не пар-ти-је. Аса-та је ус-пе-ла да по-бег-не из за-тво-ра, а већ го-ди-на-ма жи-ви на Ку-би као по-ли-тич-ки из-бе-гли-ца из САД. Књи-га се зо-ве јед-но-став-но *As-sa-ta*, и ауто-би-о-граф-ског је ка-рак-те-ра. Чи-та се као До-сто-јев-ски, без пре-да-ха, јер је њен жи-вот ја-ко ин-те-ре-сан-тан, а на-пи-са-на је див-ним сти-лом. Мо-жда би вре-де-ло и ци-ти-ра-ти је ов-де, у мом им-про-ви-зо-ва-ном пре-во-ду. Ево јед-ног па-су-са:

*„Сва-ко-га да-на, на-по-љу, на ули-ци, под-се-ћам са-ма се-бе да су цр-ни љу-ди у аме-ри-ци по-тла-че-ни. Нео-п-ход-но је да то ра-дим. Љу-ди се на све на-вик-ну.*
*Ш*
*то ма-ње ми-сли*
*ш*
*н*
*а то да си по-тла-*
*ч*
*ен, све ви-*
*ш*
*е то то-ле-ри-шеш. По-сле из-ве-сног вре-ме-на, љу-ди ми-сле да је по-тла-*
*ч*
*е-ност нор-мал-но ста-ње. Али, да*
*би*
*по-ста*
*о*

*сло-бо-дан, мо-ра*
*ш*
*би-ти*
*пот-п*
*у-*
*но све-стан да си по-ро-бљен.*
” (Ма-ло сло-во у ре-чи „Аме-ри-ка” ни-је гре-шка, аутор-ка га све-сно та-ко пи-ше.)

ДРУ-ГА АМЕ-РИ-КА

Ову књи-гу, а и оста-лу ва-ља-ну кри-тич-ку ли-те-ра-ту-ру из САД (укљу-чу-ју-ћи и ли-те-ра-ту-ру о Ју-го-сла-ви-ји и НА-ТО) мо-же-те на-ба-ви-ти пре-ко ин-тер-не-та, на www.left-bo-oks.com.

На-рав-но, у САД има мно-го ин-те-ре-сант-них ин-те-лек-ту-а-ла-ца, а ја бих за ову при-ли-ку из-дво-јио још и На-ђу Те-шић, чи-је сам ро-ма-не *Na-ti-ve Land* (*Род-на гру-да*) и
*Sha-dow Par-ti-san*
(
*Пар-ти-зан у сен-ци*
) са за-до-вољ-ством чи-тао. На-ђа Те-шић је ина-че се-стра по-кој-ног Сти-ва Те-ши-ћа ко-ји је до-био „Оска-ра” за филм-ски сце-на-рио и пи-сао мно-ге ко-ма-де. Пра-ва је ште-та што ње-ни ро-ма-ни ни-су пре-ве-де-ни кад нас (а пре-во-де се по све-ту), јер је она наш је-ди-ни пи-сац ко-ји је до-био др-жав-ну на-гра-ду у САД, и по-ред то-га што ен-гле-ски ни-је њен ма-тер-њи је-зик. Ни њен рад ни де-ла ње-ног бра-та ни-су пре-ве-де-ни, а пре-во-ди се ђу-бри-ште аме-рич-ке кул-ту-ре. О че-му то го-во-ри? О ко-ло-ни-за-ци-ји ду-ха, ми-слим.

**• Сва ке го ди не до ла зи те у Бе о град са по ро ди цом и ле ту је те у Хер цег Но вом . Шта при ме ћу је те из го ди не у го ди ну, ка кве про ме не,**

**ка‌ко оце‌њу‌је‌те ста‌ње ду‌ха код ов‌да‌шњих љу‌ди?**

У Бе-о-град и Хер-цег Но-ви до-ла-зим да се од-мо-рим са по-ро-ди-цом. Мо-ја де-ца по-ред ен-гле-ског го-во-ре и ја-пан-ски и срп-ски. Мо-рам Вам ре-ћи да се тек код нас мо-ја де-ца осе-ћа-ју сло-бод-но, да иду где хо-ће, по ком-ши-лу-ку, и да не мо-рам да их нон-стоп над-гле-дам. Та-ко не-што је у САД не-мо-гу-ће, и због та-квих и слич-них ства-ри сам ја још увек оп-ти-ми-ста. На-рав-но, код нас има до-ста за-бри-њава-ју-ћих ства-ри, школ-ство се на-мер-но уни-шта-ва, здрав-ство та-ко-ђе, аме-рич-ки ам-ба-са-дор га-зду-је... Али ми-слим да су љу-ди то-га све ви-ше све-сни и да не-ма-ју ви-ше илу-зи-ја о про-ме-на-ма на-мет-ну-тим спо-ља. То је до-бар знак, и то мо-же да бу-де до-бар по-че-так не-че-га ствар-но но-вог. <

**Траг у вре‌ме‌ну**

Ми-лош Ра-ич-ко-вић, ком-по-зи-тор и ди-ри-гент, ро-ђен је у Бе-о-гра-ду 1956. Жи-вео је и ра-дио у Бе-о-гра-ду, Па-ри-зу, Лос Ан-ђе-ле-су, Хо-но-лу-лу, Хи-ро-ши-ми и Њу-јор-ку. У Бе-о-гра-ду је био је-дан од осни-ва-ча Ан-сам-бла за дру-гу но-ву му-зи-ку (1997), као и ор-ке-стра Мла-ди бе-о-град-ски фил-хар-мо-ни-ча-ри (1997), ка-сни-је по-зна-тог као Фил-хар-мо-ни-ја мла-дих „Бо-ри-слав Па-шчан”.

Ње-го-ва му-зи-ка из-во-ђе-на је у Евро-пи, САД и Ја-па-ну, укљу-чу-ју-ћи и фе-сти-ва-ле Вар-шав-ска је-сен, За-гре-бач-ки му-зич-ки Би-је-на-ле, „Europ-ho-nia”, La-Ma-Ma Etc. и „Mil-ler The-a-tre” у Њу-јор-ку.

Ме-ђу из-во-ђа-чи-ма му-зи-ке Ми-ло-ша Ра-ич-ко-ви-ћа су и Мо-сков-ски сим-фо-ниј-ски ор-ке-стар (Ми-лош Ра-ич-ко-вић, ди-ри-гент), Хо-но-лу-лу сим-фо-ниј-ски ор-ке-стар (Do-nald Jo-ha-nos, ди-ри-гент), Be-ach Ci-ti-es Sympho-nu Los An-ge-les (Бе-ри Бриск, ди-ри-гент), Сим-фо-ниј-ски ор-ке-стар РТС (Да-вид Пор-се-лајн), En-sem-ble

Di-ver-ti-men-to из Ми-ла-на, Ор-ке-стар „Станислав Би-нич-ки” (Па-вле Ме-да-ко-вић, ди-ри-гент), Ру-ски ка-мер-ни хор Со-бор-ја-не (Мо-сква), Бе-о-град-ски ма-дри-га-ли-сти (Ду-шан Ми-ла-но-вић, ди-ри-гент), Пе-вач-ко дру-штво „Мо-кра-њац” (Алек-сан-дар Спа-сић, ди-ри-гент), Мар-га-рет Ленг Тан, Do-rothy Law-son, Ре-и-ко Ва-та-на-бе, Ela-i-ne Co-ma-pro-ne, Гло-риа Ченг, Та-тја-на Ран-ко-вић, Ма-ја и Игор Лаз-ко и Јо-ван и На-да Ко-лун-џи-ја.

Ми-лош Ра-ич-ко-вић је сту-ди-рао ком-по-зи-ци-ју са Ва-си-ли-јем Мо-крањ-цем, Оли-ви-је-ом Ме-си-ја-ном и Да-ви-дом Дел Тре-ди-ци-јем, а ди-ри-го-ва-ње са Бо-ри-сла-вом Па-шча-ном, Пје-ром Дер-во-ом и Хер-бер-том Блом-ста-том. Док-то-ри-рао је на Град-ском уни-вер-зи-те-ту Њу-јор-ка (City Uni-ver-sity of New York), а пре-да-вао је на ви-ше уни-вер-зи-те-та у САД и Ја-па-ну. Тре-нут-но пре-да-је на Град-ском уни-вер-зи-те-ту Њу-јор-ка. Ње-го-ва хор-ска ком-по-зи-ци-ја „Па-ра-стос” штам-па-на је код „Во-о-sey& Хаw-kes”. Ра-ич-ко-ви-ће-ва му-зи-ка сни-мље-на је на ди-ску „New Clas-si-cism” (Mo-de Re-cords, www.mo-de.com), где се Ра-ич-ко-вић по-ја-вљу-је и у уло-зи ди-ри-ген-та Мо-сков-ског сим-фо-ниј-ског ор-ке-стра.

Кри-ти-чар *Los An-ge-les Ti-mes*-а Марк Свед ка-рак-те-ри-ше Ра-ич-ко-ви-ће-ву му-зи-ку као „је-дин-стве-ни пост-мо-дер-ни од-го-вор и на ми-ни-ма-ли-зам и на мултикултурализам”.

Ми-лош Ра-ич-ко-вић жи-ви у Бру-кли-ну (Њу-јорк), са же-ном Ми-ва-ко и де-цом Ада-мом (10) и Аном (7). **<**

**Препознавање**

Вече, 24. март 1999, Београд. Прошло је пола сата од како су прве бомбе пале на замрачени град. Злокобни брујавиона, сечен дирљивим канонадама противавионске

одбране, окивао је престоницу.

У стану српског песника Стевана Раичковића зазвонио је телефон. Песник је подигао слушалицу. Телефонска линија препуна космичких шумова, препуна безимених даљина. Затим се зачуо непознат, благ глас, који је с јаким нагласком говорио:

„Стеван добро?... Овде мама Мивако, Хирошима...”

У тих пар речи, научених на неком далеком српском језику, стало је све. Толико тога неизрецивог а блиског, стрепња и саосећање, разумевање и охрабрење. Све.

Била је то мајка лепе Мивако, Стеванове снахе, жена која је преживела америчко бомбардовање Хирошиме 1945, и чији је глас пријатеља управо из тог васкрслог града допирао у апокалиптичну београдску ноћ.

Жена која је  те вечери из Хирошиме звала Београд, да први пут у животу чује глас човека који седи сам у свом стану под бомбама, знала је нешто што многи никада не сазнају, опијени својом „таштом славом победника”. Љубав која спаја људе и осмишљава свачији живот реална је и најјача сила на свету. Јача од свега разарајућег, чак и од цепања атома, тог крајњег домета мржње. Добро је то знати. <

(Март 2006)